

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. P.-K.

przeciwko Katarzynie G. i Gminie K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 kwietnia 2012 r.,

zażalenia powoda na postanowienie o kosztach zawarte

w wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 13 września 2011 r.,

- 1) oddała zażalenie;
- 2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego na rzecz adwokata A. K. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych podwyższoną o stawkę podatku VAT tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny zasądził od powoda J. P. – K. na rzecz pozwanej K. G., kwotę 3.617 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, wskazując jako podstawę prawną rozstrzygnięcia art. 98 k.p.c. W zażaleniu od tego postanowienia powód zarzucił błędne przyjęcie przez Sąd II instancji, że nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c. i w konsekwencji, niezastosowanie tego przepisu. Wniósł o jego zmianę, ewentualnie uchylenie i orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący uzasadnił zarzut podniesiony w zażaleniu argumentem, że z uwagi na wyjątkowość jego sytuacji majątkowej i życiowej, zasądzenie tytułem kosztów postępowania apelacyjnego kwoty odpowiadającej kwocie ponad pięciokrotnie przewyższającej jego miesięczne dochody, godzi w zasady współżycia społecznego. Problem sprowadza się zatem do rozstrzygnięcia, czy w realiach niniejszej sprawy, Sąd Apelacyjny winien, zważywszy na całokształt sytuacji powoda, odstąpić od obciążania go wyżej wskazanymi kosztami na zasadzie art. 102 k.p.c.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążyć kosztami strony przegrywającej. Przywołany przepis, realizujący zasadę słuszności, stanowi wyjątek od ogólnej reguły obciążania stron kosztami procesu, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, wszystkie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.). Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, prekluzja. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną

sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku, powinien być oceniony z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl. oraz z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.).

W sprawie niniejszej skarżący uzasadniając celowość zastosowania art. 102 k.p.c. ograniczył się jedynie do wskazania na swoją niekorzystną sytuację majątkową, a ponadto, mimo przegranej przed Sądem I instancji, zdecydował się, mając świadomość swojej niekorzystnej sytuacji majątkowej, na kontynuowanie procesu. Jak wyżej wskazano, zła sytuacja finansowa i majątkowa powoda nie może stanowić okoliczności wyłącznie decydującej o zwolnieniu od obowiązku zwrotu kosztów procesu w pełnym zakresie. O ile bowiem taki stan może uzasadniać zwolnienie strony - całkowicie lub częściowo - od kosztów sądowych, co wiąże się z zagwarantowaniem jej prawa do sądu, to w przypadku kontynuowania przegranego w pierwszej instancji procesu strona powinna liczyć się z obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej. Przyjąć zatem należało, że powód nie wykazał okoliczności, które uzasadniałyby zastosowanie art. 102 k.p.c. Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w sentencji postanowienia, na podstawie 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego w zakresie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym orzeczono na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348).